

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการประเมินผลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย มีอายุมากที่สุดคือมากกว่า 57 ปี มีการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมมากที่สุด ส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน 6,000 - 8,999 บาท และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

โดยรวม พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการดำเนินงาน พบว่า

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับดีมากที่สุด รองลงมาคือด้านปัจจัยการดำเนินงาน ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม และลำดับสุดท้ายคือด้านผลผลิต

1. ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับความสอดคล้องดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการดำเนินงาน พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ด้านนโยบายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองมีความสอดคล้องกับชุมชนเป็นอย่างดี เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับดีมากที่สุด รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์กองทุน กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของหมู่บ้าน/ชุมชน การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองมีความสอดคล้องต่อชุมชนโดยรวมและลำดับสุดท้ายคือกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของท่าน

2. ด้านปัจจัยการนำเข้า พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการดำเนินงานพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ด้านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบริหารงาน ได้ผลดี เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับดีมากที่สุดรองลงมาคือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนเหมาะสม สถานที่ตั้ง วัสดุอุปกรณ์ ในสำนักงานกองทุนหมู่บ้านมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ ความสามารถ มีความเสียสละ และมุ่งมั่นในการบริหาร และลำดับสุดท้ายคือได้รับความสะดวกรวดเร็ว จากการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3. ด้านกระบวนการวิธีปฏิบัติงาน พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการดำเนินงานพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด การพิจารณารับสมัครกองทุนหมู่บ้านมีความโปร่งใสและถูกต้องตามระเบียบกองทุน เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับดีมากที่สุด รองลงมาคือ การพิจารณาให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกมีความเป็นธรรมและขัดกับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ระยะเวลาชำระเงินกู้กองทุนหมู่บ้านมีกำหนดระยะเวลาอย่างเหมาะสม สมาชิกกองทุนหมู่บ้านผู้กู้เงินนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งกับกองทุนหมู่บ้านและลำดับสุดท้ายคือมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

4. ด้านความเหมาะสมของผลผลิต พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการดำเนินงานพบว่า

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ด้านกองทุนหมู่บ้านช่วยลดการกู้เงินนอกระบบเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับดีมากที่สุด รองลงมาคือกองทุนหมู่บ้านช่วยบรรเทาความเดือดร้อน ความจำเป็นเร่งด่วน กองทุนหมู่บ้านช่วยเพิ่มเงินออมของท่าน กองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น กองทุนหมู่บ้านช่วยสร้างอาชีพ และลำดับสุดท้ายคือกองทุนหมู่บ้านช่วยเพิ่มรายได้ให้ท่าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่า การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบล ท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับดีมากที่สุด มีความสอดคล้อง มีเพียงด้านผลผลิตที่สมาชิกมีความคิดเห็นในระดับดีและมีความสอดคล้องดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของงานวิจัยของ จิตติมา กาวรรณชง (2553) เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเขต ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตำบลท่าแร่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับเหมาะสมดีมาก ที่สุด แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ งานวิจัยของ ประวุฒิ จิตงานสุจริต (2546) เรื่อง การวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานของนโยบายกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท ที่มีต่อประชาชนในหมู่บ้านเกาะรงค์ หมู่ที่ 11 ตำบลพลับพลาณารายณ์ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในเกณฑ์มีความพร้อมปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท ในการประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน/ ชุมชน เมืองบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด อยู่ในระดับสอดคล้องอย่างยิ่ง ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน/ ชุมชน เมืองมีความสอดคล้องกับชุมชนเป็นอย่างดี วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์กองทุน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน บ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด มีสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่มีโครงสร้างชัดเจนทั้ง ด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ และสามารถแก้ปัญหาเรื่องการเงินให้แก่สมาชิกได้จริงและเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร คงสมปี (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้าน/ ชุมชนบ้านริมทางรถไฟ หมู่ที่ 2 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของโครงการ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านกระบวนการเป็นที่พอใจแก่ประชาชนอย่างมาก

1.2 ด้านความเหมาะสมของปัจจัยการนำเข้าของโครงการโดยภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบริหารงานได้ผลดี คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนเหมาะสม และสถานที่ตั้ง วัตถุประสงค์ ในสำนักงานกองทุนหมู่บ้านมีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด เป็นการประเมินด้านคณะกรรมการและการบริหารงานซึ่งมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งมีการจัดการการบริหารกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลชัดเจน เป็นที่น่าพอใจของสมาชิกเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวณีย์ บุญจิตสิทธิ์ศักดิ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษากรณีชุมชนวัดมโนรม หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านโครงสร้าง/อำนาจ คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง ด้านการบริการจัดการกองทุนมีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินการของกองทุน

1.3 ด้านกระบวนการวิธีปฏิบัติงาน ของกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด โดยภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพิจารณารับสมัครกองทุนหมู่บ้านมีความโปร่งใสและถูกต้องตามระเบียบกองทุน การพิจารณาให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกมีความเป็นธรรม และชัดเจนกับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และระยะเวลาชำระเงินกู้กองทุนหมู่บ้านมีกำหนดระยะเวลาอย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อมีการดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความโปร่งใสพิจารณาเงินกู้ให้สมาชิกอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาเพื่อให้สมาชิกชำระเงินกู้ รวมถึงสมาชิกรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้ ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกกลุ่มจึงเกิดความมั่นใจและเชื่อมั่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยะ พิสิษฐอรธการ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษาบ้านคุ้มไผ่ ตำบลกกแดง อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยศึกษา ด้านกระบวนการ ตั้งแต่การพิจารณาเงินกู้ คณะกรรมการกระจายเงินกู้ทั่วถึง มีการติดตามหนี้สินหรือเตือนให้มาชำระเงิน และประชุมทุกเดือนด้านผลกระทบที่เกิดขึ้น มีการรวมตัวของสมาชิกเพื่อสร้างกองทุนขึ้นมาใหม่เพื่อสนองความต้องการของสมาชิก

1.4 ด้านความเหมาะสมของผลผลิตที่ได้จากกองทุนหมู่บ้านบ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด โดยภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับเห็นด้วย ด้านกองทุนหมู่บ้านช่วยลดการกู้เงินนอกระบบ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เรียงลำดับจากมากไปน้อย

3 อันดับแรก ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านช่วยลดการกู้เงินนอกระบบ กองทุนหมู่บ้านช่วยบรรเทาความเดือดร้อน ความจำเป็นเร่งด่วน และ กองทุนหมู่บ้านช่วยเพิ่มเงินออมของท่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รายได้ต่ำ ต้องการเงินกู้ไปเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจึงให้ความสำคัญกับกองทุนหมู่บ้าน เพราะช่วยลดการกู้เงินนอกระบบ ส่งผลต่อการจ้างงาน การสร้างรายได้ให้กับตนเอง ทั้งยังช่วยให้เกิดการเพิ่มเงินออมเพื่อใช้ในยามจำเป็นอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ ผลจันทร์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ด้านผลลัพธ์ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินไปลงทุน ค่าอาหารและค่าเรียนบุตร รองลงมา ด้านผลกระทบ พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจมาก เรื่องรายได้ที่รับกับการกู้ ปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่า วงเงินกู้ต่ำเกินไปและกรรมการบางคนไม่เข้าใจกฎระเบียบทำให้เกิดความล่าช้า

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านเป็นการทำงานที่มีกระบวนการ มีขั้นตอน มีการรวมความคิดของคนในชุมชน และมีการบริหารโดยคนในชุมชน ผลสำเร็จจึงส่งผลต่อชุมชนที่เป็นเจ้าของกองทุนซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสำนักนายกรัฐมนตรี, 2544, หน้า 1 - 6)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน บ้านเขาพลู หมู่ที่ 8 ตำบลท่ากุ่ม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด พบว่า ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องอย่างยิ่ง มีเพียงด้านความเหมาะสมของผลผลิตที่สมาชิกมีความคิดเห็นในระดับมากและมีความสอดคล้องมาก จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

เชิงนโยบาย

1. ด้านความเหมาะสมของผลผลิต ต้องมีการส่งเสริมให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพิ่มรายได้ในทางอื่น ๆ อีกด้วย นอกจากการกู้เงินจากกองทุน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีนโยบายที่ส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อเสริมรายได้ เพราะสมาชิกกองทุนหมู่บ้านก็คือสมาชิกในชุมชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆรับผิดชอบนั่นเอง
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดนโยบายให้มีการศึกษากองทุนในหมู่บ้านอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาปรับปรุง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในหมู่บ้านซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงความต้องการมากที่สุด

เชิงปฏิบัติ

1. ผู้บริหารระดับตำบล เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำองค์กรบริหารส่วนตำบล ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการอย่างใกล้ชิดและทั่วถึงในทุกหมู่บ้าน เพื่อสนับสนุนและแก้ปัญหาการทำงานอย่างรวดเร็ว
2. คณะกรรมการกองทุนต้องวางแนวทางเพื่อให้มีการรวมกลุ่มสร้างอาชีพเสริมให้สมาชิกกองทุนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก

เชิงวิชาการ

1. คณะกรรมการมีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งผลการดำเนินงานให้สมาชิกกองทุนทราบทุกเดือน และเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้เพิ่มมากขึ้น
2. ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการทำบัญชีจดรายรับรายจ่ายเพื่อให้มีเงินเหลือเพิ่มเป็นการออมทรัพย์อีกด้วย